

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. V. Scientia & Prudentia Confessarijs necessaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

sæpè quod in oculis hominum est vilius, in oculis Dei sit pretiosius; & quod in mundo excelsum habetur, coram Deo vili aestimetur. Recte facta intentione accedit *oratio* pro se & pro pœnitente, suppliciter orando Dominum nostrum, vt qui huic iudicio & curationi huius infirmi est presens: velit tanquam supremus iudex & medicus supplere, ministri sui effectus. Simul quoque orandus est vterque Angelus custos, qui etiam adfunt, vt Dæmones ligent: ne huc accedant, & feruentibus suis inspirantibus feruorem vtrique necessarium adferant.

CAPVT V.

SCIENTIA ET PRVDENTIA CONFESSARIIS
necessarie.

SCIENTIA ET PRVDENTIA SVNT DVO oculi Confessorum ad videnda, & agnoscenda quæcunque ad proprium ipsorum officium spectant. Scientia dat cognitionem eorum, quæ sunt necessaria ad recte obeunda officia Iudicis, Medici, ac magistri; & ipsius Sacramentum Pœnitentiæ ritè administrandum: ita vt nihil desit eorum, quæ tres eius partes, Contritio, Confessio & Satisfactio, quibus accedit sententia Absolutionis, exigunt. *Prudentia* applicat generales scientiæ Regulas ad cuiusque pœnitentis particularia, iuxta rationis dictamen, perfectis omnibus Circumstantiis occurrentibus. *Scientia* varios habet gradus, quorum etsi maximus, & præstantissimus, qui pertinet ad Doctores, & Prælatos, (de quibus dicemus postea) sit etiam optimus, ad hoc ministerium turius ac perfectius obeundum: minimè verò sufficit ad satisfaciendum obligationi ipsius muneris, quæ valde arcta est. Quia nemo Iudicis, aut Medici munus in se suscipere potest, nisi necessariam habeat ad iudicandum, & curandum peritiam: & qui sine ea officium tale admittit, grauitè peccabit, propter periculum, cui se exponit, non satisfaciendi veritati & integritati Sacramenti; etiam cum graui detrimento proximi. Neq; excusatus censebitur, eò quòd habeat ab Episcopo facultatè; aut Prælato mandatum; nec titulo Charitatis: Nullus enim prætèxtus virtutis licitum facere potest, quod est ex se illicitum; neque licet Episcopo indignum approbare; neque Prælato id alicui imponere: nec ipsemet, cui imponitur, potest acceptare: ne audiat

Vide Suarez Tom.
4. Disput.
28. Sect. 2.

à Deo

Deo illud Propheta: *a quia tu scientiam repulisti, repella me, ne Sacerdotio fungari mihi.* Et propter eandem causam non licebit pœnitentem sibi eligere in Confessarium, quem certò nouit esse idiotam, nec habere peritiam sufficientem ad tale munus bene obeundum: qui non prospicit animæ suæ de medico sufficienter perito; ideoq̄ se exponit periculo notabilis alicuius erroris; & prouocat indignum ad faciendum, quod non potest absque peccato præstare. Et tunc locum haberet, quod Christus dixit suis discipulis, loquens de Pharisæis: *snite illos: cœci sunt, & ducis œcorum. cœcus autem, si cœco ducatur præter, ambo in foueam cadunt.* Ad remouendos autem scrupulos ex prædictis facillè prodituros, est aduertendum: quod in dubio possit ac debeat Confessarius conformare se, ac cedere iudicio ipsius examinantis, & approbantis; & super iouis iubentis; & ipse Pœnitens talem potest sibi eligere: si, attenda qualitate, & conditione suæ Personæ, illum iudicat sufficientem. Pœnitens enim doctus non ita multum indiget erudito Confessario; & qui conscientiam habet non implicatam, non indiget Confessario adeo indultio: atque is, qui intricatam habet.

S. I.

Confessarij Scientia.

IN GENERE autem loquendo triplex scientia est Confessario necessaria ad dignè iudicandum: *Potestatis scilicet, Iuris, ac Facti.* Ad primam scientiam spectat, nosse: quousque sua iurisdicctio se extendat: nullus enim potest absolvere non subditum sibi, siue ex iure, siue ex Priuilegio; nec, absolvere potest à casibus Prælati, qui ipsi iurisdictionem dedit, reseruatis; ac proinde tenetur, omnes tales casus distinctè nosse; & similiter Excommunicationes, ac Censuras impediens absolutionem, & superiori reseruatas: siquidem Pœnitens aliqua tali ligatus, priùs ab ea est absoluentus, quàm à peccatis. Ad secundam scientiam spectat, nosse ordinationes modos peccandi contra leges Dei, & Ecclesiæ, & contra speciales status officij ipsius Pœnitentis; & discernere inter lepram; & leprâ; & inter peccatum lethale ac veniale; & circumstantias mutant species peccatorum, aut eadem notabiliter aggrauantes; & obligationes ex eis ortas restituendi, aut condonandi, aut remouendi occasionem; & reliqua omnia, quæ necessaria sunt ad integritatem Confessionis. Et quoniam Confessarius ex officio potestatem habet soluendi & ligandi; absoluendi & damnandi; & cum absoluit à peccatis, simul obligandi ad certas aliquas pœnas temporales subeundas, quas appellamus pœnitentias, siue satisfactiones; necesse etiam est, eum scire, quas præscribere debeat, tam in satisfactionem præteritorum peccatorum, quàm ut à futuris præseruetur

Et quoniam etiam est medicus spiritualis, habere debet sufficientem scientiam & peritiam communium animarum morborum, eorumque radices, damnorum, & eorum remediis: ut nouerit ea adhibere ad animas curandas, legendo (vt ait S. Thomas) hec omnia in libris Scripture facte, & doctorum Sanctorum: Si videmus (inquit) medicos corporum reuolueret quot die, & legere libros medicinales corporum, in quibus docetur curare corpora moritura: magna stultitia est non legere libros Sanctorum, medicinarum animarum, in quibus docemur curare animas in aeternum vitas. Per terea confessarij iudicium (vt alibi diximus) est simile iudicio vitas in quo duplex liber aperitur: a liber scilicet vitas hoc est notitiae & cognitionis, quam Deus habet de rebus omnibus; siue liber Legis, in quo continetur ius, iuxta quod homines sunt iudicandi: alter liber est conscientiarum quo notate sunt omnes actiones bonae & malae, quas quisque facit: in etiam in iudicio Confessionis Confessarius aperire debet librum scientiae & cognitionis suae, renouando memoriam legum & iurium, quae ad suum Tribunal pertinent: & simul aperiendus est liber conscientiae penitentis qui est iudicandus. Et quamuis librum hunc aperire spectet praecipue ad ipsum penitentem, a quo Confessarius debet accipere notitiam & intentionem materiae, de qua ferendum est iudicium: quae est tertia scientia quam appellamus *Facti*: pertinet tamen etiam ad ipsum Confessarium, vt suis interrogationibus iuuet penitentem: ex cuius responsis plena acquiratur notitiam factorum eius omnium: peccatorum scilicet cogitatione, voluntate & opere admissorum: quibus eius conscientia maculata est, & onerata. Haec scientia est difficillima omnium, quae sunt in terra. Ex vna enim parte conscientiae sunt adeo variae & diuersae, atque sunt naturales vultus humani: imò adhuc in his est maior varietas: nam vultus raro mutantur, nisi post multos annos, aut ex morbis extraordinarijs. In conscientia autem magnae solent esse mutationes: eò quod oppugnetur a varijs spiritibus & a multis passionibus, quae fluctuum instar varias efficiunt alterationes. In altera vero parte, conscientiae sunt libri clausi & obliuati, dispositio autem interior penitentis, a quo plurimum dependet rectitudo sententiae & curationis, difficillime cognoscitur. vt enim per Ierem. dixit Deus: *homo non est in sermone, & solus ipse Deus eius creator potest illud seruari*. Quamuis ipsemet homo saepe non satis nouit opera sua *et ponens tenebras lucem, & lucem tenebras*. Et quamuis aliquae conscientiae sint satis clare serenae, tranquillae, & tales quae cognoscantur, sicut caelum clarum ac serenum, & in medio diei serena & sine nubibus: aliae tamen sunt obscurae, nebulosae, ac turbatae sicut dies in hyeme turbide, adeoque intricatae, vt vix agnosci possint: nam vt dicitur apud Iob: *dimmiserunt in rete pedes suos, & in maculis eius ambulabunt*, in uoluntate sese laqueis peccatorum, passionum, & curarum & mille aliarum criticarum

Opusc. 65.
Citato.

Tom. 1.
Tract. 3. c. 6.
Apoc. 2. 5. 12.

b. Iere. 17. 9.

c. I. Sa. 5. 20.

d. Iob. 13. 8.

§ II.

Implicata conscientia.

CONSCIENTIAS implicatas, maioris claritatis causa reducere licet ad septem differentias. *Prima* & quidem rudissima, est *ignorans*, hoc est nesciens id quod potest & tenetur scire, tam in rebus fidei, quã in obligationibus legis, & status sui: hæc habet tricas non paruas: eò quod non semper sit certum, & manifestũ, quod potuerit nouisse, quod ignorat; aut an sufficientem posuerit diligentiam, ad id cognoscendum, an non? Ex quo oritur, quod ignorantia, aut sit inuincibilis, aut vincibilis, absque culpa, aut cum illa. Huic affinis est conscientia *erronea*, quæ in particulis casibus iudicat esse peccatum, quod est aliàs licitum: & nihilominus illud facit: ac proinde in eo peccat: quia quod in se fuit, voluit transgredi quod putabat esse præceptũ. *Tertia* est conscientia *illusa* ac *decepta* à Sathana in Angelum lucis transfigurato; aut à proprio suo iudicio sub specie virtutis quæ iudicat, licitum esse & sanctum, quod reuera malam est & noxium; & cum ea intentione illud facit: est tamen difficile dignoscere, ad quemnam gradum peruenerit bona hæc fides, & intentio; & an fuerit sufficiens ad excusandum à culpa, aut eam imminuendã aut nullam habeat excusationem: eò quod ipse illiusioni dederit occasionem, & potuerit facile aduertere fraudem ac deceptionem decipientis. *Quarta* conscientia est *obliuiosa*, immemor, & parum in se ipsam reflectens: quæ dum opus facit, sufficientem habet aduertentiam, & attentionem, vt tale opus sit peccatum: sed facile obliuiscitur, quid fecerit: quæ tamen obliuio non excusat à peccato. Est etiam difficile statuere, quando fuerit culpabilis obliuio, aut sine culpa: eò quod fecerit quantum satis erat ad remedium adhibendum. *Quinta* conscientia est *timida* & *seruulosa*, quæ timet, vbi nõ est quod timeat, & existimat se passim impingere, & peccare in omnibus, quæ dicit & facit. Ex quo incidit in multas perplexitates ac dubia: interdum cum aliquo fundamento & causa; interdũ verò absq; valla causa; & sæpè est difficile agnoscere, & statuere de eo quod in ea geritur. Sæpius tamen non tanta est difficultas in ea agnoscenda, atque in curanda, & paci ac tranquillitati restituenda. *Alia* conscientia est in alio extremo *audax* & *temeraria*, quæ sese effundit in negotia absque cõsideratione & attentione, ex impetu passionis, siue illa sit ira, siue cupiditas, aut ambitio. Passiones enim sunt conscientiarum retia, quæ illas mille modis & rebus implicat: vt, quod passio appetit, consequantur. Et quoniam rationis oculum excæcant, voluntq; trahere post se intellectũ, vt iudicet, approbetq; quod propria desiderat voluntas: est difficillimũ conscientia illa explicare & extricare, quæ talibus retibus est irretita.

*Est denique alia conscientia tota effusa & anxia ob nimiam sollicitudinem & multitudinem negotiorum, in quibus ratione sui status & officii utatur. quales esse solent multorum, quibus incumbit munus gubernandi, aut alia officia publica; aut sunt mercatores, aut aliorum negotiorum actores: quorum multitudo conscientiam non laxam sed strictam & anxiā solet valde implicare, nec est facile eam extricare. His accedit, quod sit tanta multitudo circumstantiarum, quæ solent cum ipsis operibus concurrere, ut valde sit difficile, generales Regulas ad casus particulares applicare, & exactè cognoscere malitiam & gravitatem peccati: nam quædam illud aggrauāt, aliæ alleuiant, & aliæ excusant. Hęc omnia complectitur scientia Confessarij: quia eius officium exposcit, conscientiam extricare, & aperire, quid in illis sit: ut sententiam absolutionis ferre aut negare possit, prout magis expediat. Nullus enim iudex potest aptè ferre sententiam in causa, cuius factum non satis intelligat. Sicut nec medicus potest bene mederi morbo, quem prius non bene cognouerit. Quis tot conscientias ex officio curare debet; magna scientia & prudentia opus habet, ad eas bene cognoscendas. Quoniam autem experientia ad id est summi momenti: multum refert, Confessarium esse senem, & bene expertum. Nam circa cognitionem operum interiorum maxime locum habet, quod dixit Ecclesiasticus: *à qui non est tentatus, quid scit? Qui uero expertus, pauca recognoscit: ex multa autem experientia magna, oritur alacritas & prudentia: quæ efficiet, ut Confessarius peritus sit, ad cognoscendam conscientiam Pœnitentis; & obseruet ad quem ex his septem gradibus illa spectet: & ita applicabit unicuique aptum remedium. nam tanquam Magister tenetur docere ignorantem ea, quæ ille scire tenetur; & spectat ad fidem Catholicam: & speciatim tria illa, quæ in ea sunt difficiliora: ut iuxta suam capacitatem ea intelligat: mysterium scilicet vnus Diuinitatis in tribus Diuinis personis; Incarnationis Christi veri Dei & hominis; & præsentis corporis & sanguinis Christi absque substantia panis in Sanctissimo Sacramento. Docere etiam illum debet, quod pertinet ad Dei & Ecclesiæ leges; & capacem reddere gravitatis peccati lethalius illud euitet; & rigoris iustitiæ Dei & pœnarum inferni: ut eas timendo operam ut harum rerum proprium faciat conceptum eo modo, quo tunc fieri potest; aut eum monere mediocrem, quæ adhibere debet ut eorum deponat ignorantiam. Ijs etiam, qui conscientiam habent erroneam, aut illusam, aut scrupulosam, debet errores & illusiones reteregeat magna adhibita dexteritate: ut ita clarè rem totam explicet, tenebras illius dissoluat. Deniq; tanquam medicus omnes has infirmas conscientias curare debet, per varias interrogationes pœnitentibus propositas: ut eas bene cognoscat iuxta illud decretum Lugdunensis Concilij: *Sacerdos***

Experientia.

a Eccl. 3. 49

fit discretus & cautus, vt more periti medici infundat vinam & oleum vulneribus sauciatis, diligenter inquirens & peccatoris circumstantias, & peccati, quibus prudenter intelligat quale debeat ei praeberere consilium, & cuiusmodi remedium adhibere: diuersis experimentis vrendo, ad saluandum aegrotum. Ex quo fit, vt quemadmodum in causis grauioribus, & maioribus Tribunalibus necessarii sunt iudices doctiores; & medici peritiores magisque experti ad grauiores morbos curandos, & in personis altioris ordinis, & in ciuitatibus splendidioribus: ita etiam Confessoriorum scientia maior aut minor requiritur iuxta qualitatem eorum, quorum confessiones excipiunt, & modum conscientiarum eorundem: nam qui sufficiens est ad excipiendas Confessiones plebis simplicis ac sincere, & conscientie clare ac expedite: non statim erit sufficiens ad eos audiendos, qui conscientias habent implicatas. Qui autem in comuni expositus est, vt omnes accedentes ad se audiat: is sufficientem scientiam habeat necesse est, ad satis faciendum omnibus. Et quamuis (vt Concilium loquitur) sufficiet, quod in casibus dubiis possit requirere iudicium Sapientiorum: modo non prodat Penitentem, nec aliud praebeat iudicium ex quo possit cognosci: hoc ipsum tamen raro fieri debet: ideoque inordinatus Confessarius esse debet sicut ille Samaritanus, qui occurrit ei, qui inciderat in latrones: qui tanquam peritus chirurgus, & suo officio attentus prospexerat sibi de omnibus ad curationem eius necessarijs: neque enim opus fuit curationem differre, & haerere in quaerendis fascijs, quibus vulnera ligaret; nec vinum & oleum, quod in ea infunderet: nam omnia secum habebat, & vbi opus fuit, exposuit, & vsus est eis. Ita prudens Confessarius & sollicitus non debet expectare, vt studeat, & remedia quaerat eo tempore, quo confessionem audit: sed semper memoria debet retinere scientiam, & cognitionem morborum omnium, ac vulnerum, & remediorum, quae ad ea curanda sint apta: ita vt statim possit facere quod in se est ad praescribendum, quod expedit aegrotis; & remedium applicare tanquam Chirurgus peritus. Quoniam autem haec scientia valde late patet, & ad multa se extendit: faciemus hic breuem quandam summam rationum & remediorum quae nosse debet Confessarij, vt suis obligationibus plene satisfaciant.

(..)

c. Omnis v
triusq; se-
xus de Pen-
nit. & Re-
missionib.